

ILOILI

SISU:

Melanhoolia — V. R. / Oskar Lutsu elust ja loomingu-
st — Ann. / Kuningatar Iisebeli süü — V. R. /
Maja tihenev hämarus piirab — Kersti Merilaas. /
Mõtted — Filo. / Viul — Esko Talvik. / Toora —
Hirve Varik. / Mälestusi Itaaliast — M. Nõu. / Tal-
vel — * * / Muljed meie koolide kodutütarde mard-
koondusest — S. Kurvits. / Fantaasialend — V. R. /
„Iloli“ nr. 1/2 1936. / Kirjandus / Kooli elu.

Kaas: A. Lammertson'ilt.

I L O L I

TARTU KOMMERTSGÜMNAASIUMI, LINNA KESKKOOLI, KAUBANDUS-
JA KAUPMEESTEKOOLI ÕPILASKONNA AJAKIRI

VII aastakäik

Jaanuar 1937

Nr. 3 (37)

MELANHOOLIA.

Sügistuuli on täis tuba õhtune.
Mõttekillud roomavad mööda seinu, lage —
kostab vaid üksiku kärbse sumin.
Ta elab —
elab vaikselt oma paos,
ainult aeg-ajalt häälitseb kurba viisi.

Inimmõtted toas tihenevad üha . . .
Väljas sajab vihma, on tuul, on sügis . . .
Puulehtede kondised rootsud häirivad rahu,
sahisedes langeb mõni üksik tuule sunnil
vastu märga aknaruutu.
Tervitusi toob ta sügiselt, hääletult surmalt.

Surevad inimõtted õhtuses, hämaras toas —
Sureb vist elugi . . .
Valu on täis pääajud, pää —
pime pisarate neste voolab silmist,
keerlevad toolid, lauad, peeglid
ja läbi kosmose kostab lõikav naer:
„Oled oktoobrilaps kõdunemas sügisega!“

V. R.

Oskar Lutsu elust ja loomingust.

Oskar Luts sündis 7. jaan. 1887. a. Kaarepere vallas Palamuse kihelkonnas Posti talu saunamehe pojana. Isa tegi puutööd. Ta kolis Oskari nelja aastaseks saades Palamuse kiriku juurde, ehitas endale väikese maja, teenides ülalpidamist kingsepana. Elukoht oli paisjärve ääres Amme jõel, ja kui väike Oskar omapääd jäeti, valis ta mängukohaks jõeäärse võsastiku ja hiljem ligidaloleva sügava metsa, kuhu kõiksugu „imelikud asjad“ teda veetlesid. O. Lutsu emapoolsete sugulaste hulgas oli palju häid jutuvestjaid. Vanaema tuli sageli Kaareperest külla ja vestis tütrepojale ilusaid lugusid, millest mõned „Kevade I“ kaudu on meilegi tuttavaks saanud. Ka vanaema vennad olid suured naljahambad, üks neist tegi vemmalmärsse ja lõi neile viisid, teine aga löbustas sageli pulmapidudel külalisi oma vestelugudega. Nende sugulaste juures viibis väike Oskar nii palju kui mahti leidis.

Seitsmeaastasena viidi ta Enaküla külakooli ja juba 1895. a. Palamuse kihelkonnakooli, millist juhatas tol ajal köster Nielender.

1899. a. — 1902. a. õppis O. Luts Tartu Reaalkoolis; jättis aga vastumeelse koolikasarmu seljataha ja hakkas apteekriõpilaseks. Proviisori abiliiks saanud, teenis ta Narvas, Tallinnas ja Peterburis. Viimases tuli tal ka 2 aastat väeteenistuse-kohuseid täita.

1911. a. astus O. Luts Tartu Ülikooli rohuteaduskonda. Maailmasõja puhkemisel kutsuti ta farmatsöidina väeteenistusse, millest alles 1917. a. vabanes. Ka võttis ta osa farmatsöidina Vabadussõjast. 1919. a. — 1921. a. on Luts Tartu Ülikooli raamatukogus amelis. Alates 1922. a. teotseb ta elukutselise kirjanikuna Tartus.

O. Lutsu toodangu võime jaotada kahte ossa: jutud ja näidendid. Esimesed kirjanduslikud katsed tegi O. Luts juba 1904. a. apteekriõpilasena; ta kirjutas „Päevalehele“ jutukesi ja päevakajandeid. Juba 1908. a. oli ta kirjutanud üles oma koolipõlve mälestusi, hoidis aga need enda teada, küsis arvustajatelt nõu, ning 1912. ilmuski „Kevade I“.

Sama teos tõi talle rahvakuulsa kirjaniku nime.

Alusele „Kevade I“ ehitab ta uusi ülakordi.

A. 1913 ilmus „Kevade II“; 1918. a. „Suvi I“; 1919. a. „Suvi II“ ja 1921. a. „Tootsi pulm“.

Nende teoste pääväärtus seisab hästiõnnestunud tüüpide loomises.

O. Lutsu esimesed näidendid kannavad memuaarilist laadi. A. 1911 kirjutas ta Peterburis näidendi „Paunvere“, järgmise aasta sügisel Tartus „Kapsapea“, „Ärimed“ ja „Pärijad“. Lavatehniliselt on parim „Kapsapea“.

Lutsu teostesse hakkab seguma romantikat, ja nii sünnib segastiilne draama „Laul õnnest“ 1913. a. Veel rohkem romantismi näeme teoses „Soo“ 1914. Publiku soovil hakkab O. Luts kirjutama lühikesi kergesisulisi näidendeid ja muinasjutte. 1915 ilmuvad „Arusaamata lugu“, „Sini-

allik", „Sootuluke“ ja 1918. a. „Kalevipoja kojutulek“.

Näitekirjanduse kõrval kirjutas O. Luts nukratoonilisi subjektiivse värvinguga novelle. Esimene neist „Kirjad Maariale“ ilmus 1919. Järgmine novell a. 1920 „Karavan“ on eelmise variant. 1920. a. valmivad ka „Inderlin“ ja „Nukitsamees“. Teos, milles Luts elu väga stiliseerib, on novell „Harald tegutseb“ a. 1921.

Üks kändvamaid ja väljapaistvamaid saavutusi on „Andrese elukäik“ 1923. a. Parimad on romaanid „Iiling“ 1924. a. ja „Udu“ 1928; jutus-

tused „Olga Nukrus“ 1926. a. ja „Tahahoovis“ 1933.

Pääle mainitud teoste on ilmunud kirjanikult veel terve rida tema praegusaja loomingu tuuma moodustavaid mälestusi, mida on ilmunud juba 8 kogu.

Kõigis oma teostes kujutab kirjanik igapäevast elu, lihtsaid inimesi nende rõõmude ja muredega, kusjuures ei puudu ka romantika alatoon. Samuti kuulub O. Lutsu looming noorsoo kirjanduse paremikku ja jääb selle põhivaraks ka tulevikus. Kirjanik Oskar Luts pälvib lugupidamist ja tänu!

Ann.

Kuningatari Iisebeli süü.

Kaugel Palestiinas Saamariamaal asub kuninga Ahabi loss, mille võimsad sammastikud poevad pilvisse. Sambavõlvistiku all marmorastangul, kullast ja väärtkividest troonil, istub kuningatar Iisebel. Ta saledat keha katab kuld- ja hõbetikanditega kaunistatud purpurrüü ja lugematuid hinnalisi väärtkive helgib ta diadeemil. Ta nägu on kahvatu, mida raamivad tihedad šatäänkiharad — ja ta pisut avatud huulte vahelt paljastub rida valgeid hambaid kui pärlpoetisi. Vaevlevate pilkudega vaatab kuningatar kaugusesse ja ohkab.

Pisut eemal temast lamab koerana ta jalgade ees kuningas Ahab, kes kokkus, kuuldes kuningatari sügavat ohkamist.

„Sina, Saamaria kuningatar Iisebel, kas ei oma sa küll kõike, mida sa vajad. Milleks need ohked veel? Või on sul hingesügavuses mõni salajane soov — ja sinul, kuningatar Iisebelil, ei täitu see. Räägi julgesti, Saamaria kuningas Ahab on su käsutuses.“

Pisut kurvalt pöördub kuningatar kuninga poole. Hetkeks paljastub jälle rida pärlpoetisi niiskete huulte vahelt.

„Saamaria kuningas Ahab, Naabotil, sinu sõbral, on ilus viinamarjaaed meie lossi lähedal. Tahan omandada seda!“

Ja Ahab läks välja ja rääkis Naabotiga sellest.

„Anna mulle oma viinamarjaaed, Naabot, sest ta on mu lossi lähedal! Annan sulle selle asemel veel parema aia või tasun hinna rahas.“

Aga Naabot vastab Saamaria kuningale Ahabile:

„Kuningas, ma ei või anda sulle seda aeda, sest see on mu ainus maapäälne varandus. See aed on mu isa isa pärandus ja seda ei saa millegagi tasuda.“

Asjatult pöörab Ahab lossi tagasi. Marmorastangul istub endiselt kuningatar ja ta pilgud ekslevad ikka veel kauguses, nii et ta ei märkagi algul teda.

Tusane ja kurb on nüüd Ahab teate pärast, mida ta Naabotilt kuulis.

„Saamaria kuningas Ahab, mispärast oled sa nii kurb ja nukker? Kuningatar Iisebel tahab teada kurbuse põhjust!“

„Miks olen kurb, kuningatar Iisebel? Läksin välja Naaboti manu ja küsisin temalt toda ilusat viinamarjaaeda, mis on meie lossi lähedal. Aga Naabot vastas, et see olevat tema ainus maapäälne varandus. See aed olevat ta isa isa pärandus ja ta ei või teda teps mitte ära anda. Seepärast olen kurb, kuningatar Iisebel!“

Kuningatari kahvatu näojume asendub õrnroosaga. Silmadesse ilmub rohekas tuluks, mis kiirgab rohelist smaragdest ta diadeemil. Näib, nagu vilksatuks mõtteid temast mööda. —

„Oo, Saamaria kuningas, sina, kes sa omad ju kuningliku valitsuse, ära ole kurb. Mina, kuningatar Iisebel, muretsen ise endale selle Naaboti ilusa aia meie lossi lähedal.“

Ja kui Ahab läks välja kauemaks ajaks, siis Iisebel võttis nobedasti sule ning kirjutas kirja Ahabi nimel Naabotile ja laskis ta teenril viia ära. —

Ilmuski Naabot. Ta on välimuselt tugev, rühikas ja ilus noormees. Kiiresti langeb ta põlvili kuningatari ette ja vaevalt julgeb heita pilku temale, kuningatarile, kes on joobnustavalt võluv.

„Mina, Saamaria kuningatar Iisebel, võtan sind kuninga Ahabi nimel vastu, sest tema ei ole ise praegu teps mitte kodus. Käsin tõusta sind ja tulla mu manu!“

„Saamaria kuningatar Iisebel, ma ei või seda teha, sest sinu lähedus kuulub Saamaria kuningale Ahabile.“

„Mina, kuningatar Iisebel, käsin sind!“

Ja Naabot tõuseb aralt ning sammub mõni astang kõrgemale, kuhu jääb peatuma uuesti. Kuningatar annab teenrile märku, et see tooks veinipeekrid. Teener täidab käsu ja kuningatari märguandel väljub ta kiiresti. Kuningatar ulatab ühe peekri Naabotile, teise jätab endale.

„Saamaria kuningatar Iisebel, ma ei või seda, sest sinuga võib tühjendada peekri ainult Saamaria kuningas Ahab!“

„Mina, kuningatar Iisebel, käsin sind tühjendada peeker!“

Ja Naabot tõstab peekri huultele ning tühjendab ta kähku. Siis kuningatar annab Naabotile märku, et ta

tuleks ta manu ja istuks ta kõrvale troonile.

„Oo, kuningatar Iisebel, ei iialgi tohi kuningatsoon kuuluda minule, võluv käskija, vaid Saamaria kuningas Ahab ainult võib istuda sääl.“

„Aga mina, kuningatar Iisebel, käsin sind, ja sa tuled!“

Lõppeks kuningatar Iisebel on jõudnud ahvatleda Naaboti niivõrd, et ta läheneb joobnuna talle — ja samal hetkel kuningatar Iisebel kuuleb kuninga Ahabi samme lossi parkett-põrandal kaikumas. Meelitav-leebe on nüüd kuningatari hääl.

„Emba mind, Naabot, emba, ma käsin!“ kõlab juudalik käsk Naabotile.

Samal hetkel aga kostab appihüüd kuningatarilt.

„Ahab, Ahab!“

Ja Saamaria kuningas Ahab, nähes Naabotit embamas kuningatar Iisebeli, tõmbab pimedas vihahoos võõlt pistoda ja läbibistab sellega oma sõbra, Naaboti keha...

Lossis on hetkeks õhk tulvil kurbust. Kuningas Ahab, nähes Naaboti verd marmorastanguil, langeb põlvili ta elutu keha manu ja hädakisa tõuseb ohvrisuitsuna üles pilvede poole.

„Naabot, Naabot, mu sõber, ma tapsin sinu!... Naabot, olen Kain, olen oma sõbra mõrvar...“

Sammavõlvistiku all marmorastangul, kullast ja väärtkividest troonil aga istus kuningatar Iisebel. Ta näojume on õrn-roosa kui läbipaistev alabaster. Silmades sätendab mingi mõistmatu võidutuluks. Ta on rahul endaga, ta ei ohka enam.

Jälle paljastub avatud huulte vahelt rida valgeid pärlpoetisi.

„Ära kurvastu, Saamaria kuningas Ahab, vaid rõõmustama peaksid sa, sest Naaboti ilus viinamarjaaed, mida soovisin, on nüüd minu omand!“

V. R.

Näib, kui sünniksüd ülimad tarkused tasa ja pingutamata, nagu taimest õis välja kasvab nägemata, kuid on ka nii tõrksaid kujutelmi, et neid peab dresseerima kui metsloomi, enne kui nad puuris mõistavad elada.

J. Semper.

Maja tihenev hämarus piirab.

Noorpoet Kersti Merilaas, kes sooja südamega jälgib noorte üritusi, on lahkesti lubanud meie „Ilolile“ järgneva luuletuse. Toimetus.

*Maja tihenev hämarus piirab,
aknal ripub jäälillede kee.
Mõiten, kuhu küll täna meid viivad
me sõnade ekslevad teed.*

*Päev päevale järgi sai saata
ja oodata midagi suurt,
nüüd tardunult lakke sa vaatad —
ja tänaval tuhiseb tuul.*

*Iga sõna on juhuslik lõige,
on teesklusist kibestund kurk.
Ma tunnen, et nii pole õige —
halli tühjust on täis iga nurk.*

*Milleks ikka see narrikas tahe,
hoida käes mõnda tuksuvat kätt.
Ristleb tummi mõtteid me vahel,
ja kummitab hüvastijätt.*

*Maja tihenev hämarus piirab.
Surun aknale palava suu:
hää seegi, et süda on siiras,
ja et endale olla saab truu.*

Kersti Merilaas

MÕTTED.

Imelikud olete te, mõtted!
Liigute mu ümber elavaina, laulate,
naerate, tantsite.

Oo — on tunde, kus tahaksin olla
täiesti eemal teist, mu püsimatud sõbrad!
Tahaksin, et pää oleks tühi, kumiseks trummina, ilma ühegi mõtteta.
Tahaksin end peita teie eest!

Aga jälle tulete, salalikult, märkamatult — kuni leian end toas teie keskelt — lahutamatu sõpradena järgnete mulle. Teie seas leidub häid ja halbu nagu inimsõpradegi seas. Ja olete siiski paremad sõbrad, sellised, kes ei reeda mind, nagu seda parimgi inimsõber võib teha; teie ei räägi tühje jutte mu seljataga — nagu see nii tavaline on inimeste juures!

Oo mõtted — kui mitmesuguseis

varjundeis ilmute te mulle! Vahel olete mõdtmatud, tumedad, sünged; muutute jubedaiks koletisiks, kes on valmis igasuguseiks tegudeks. Kus leiduks inimene, kes poleks mõttes korda saatnud väikestki roima?

Ent siiski armastan teid, armastan teid teie teise palge pärast: kui ilmute mulle valgetiivuliste inglitena, hõljudes eetrina sinikõrgustes, püüdes tungida aadete maailma. Või kui kihutate tuulehoona üle mustava metsa, liuglete üle merede, maade või peatute kuskil õueväravas, põrkute vastu takistusi. Peagi aga jätkate tormamist üle maade, metsade, üle koduse kopli ja raja. Hüplete siia — sinna, olete nagu kirjakandjad, kes kirja iialgi pärale ei vii. Ja mina ei jõua teile järele!

Filo.

V I I U L.

Kullamaa väike talu seisis liiva-künkal Saadre peremehe ristikkeinalapi taga. Ümbruses lamasid lahjad viljapõllud, mis olid sügisel üle külvatud kividega ja kollendava rakvere raiega.

Kullamaa kolmekambrilises talumajas elas Hendrik Kangropool oma perega, mis koosnes kuuest inimesest.

Kõige vanem laps, poeg Märt, oli 15 aastat vana. Mõned kinnise mõis-

vihinaga üle lauda ja tõmbas katuses õlekõrsi. Vihma rabistas vastu aknaruute, kord kõvemini, kord tase-
mini — nagu mängides.

Märt pani hobuse vankri ette, tõmbas rinnuse kõvasti kinni, tõstis vankrile paar kartulikotti ja läks siis tuppa.

Natukese aja pärast tuli ta ühes isaga välja. Isa ronis vankrile, võttis ohjad ja juhtis kimli väravast välja.

Märdil läksid silmad niiskeks. Kui

E. Kera, IV ksk.

tusega külainimesed pidasid teda lol-lakaks, sest viimasel ajal oli ta mitu korda karja minemata jätnud, et kodus puust asjakest meisterdada. Ja vana-
lell oli pidanud lehma valvama. Mida Märt aga nokitses, ei teadnud keegi pääle kodurahva.

Kui ta sai vineeri- või kõlvulise plekitüki, peitis ta need kõik ära, sest ta meisterdas — viiulit. Ta oli seda juba kaua aega teinud, kusjuures tal suureks abiks oli olnud isa oma nõu-
annetega, kes armastas — liigagi palju taluinimese kohta — laulu ja muusikat.

Tuul ulus, vilistas, jooksis siis suure

hää oli ta isa! Sellise halva ilmaga oli ta läinud linna Märdi pärast, et tuua viiulile keeli. Märt oli terve päeva nagu haige. Tal mõlkusid meeles viiulikeeled ja kõrvus värisesid helid.

Lõunaks oli tuul küll vaikinud, aga vihma pladistas endiselt porisele kül-
teele. Halvast ilmast hoolimata kihutas aga Hendrik kodu poole. Märt tõttas talle juba väravasse vastu ja tormas siis rõõmuhõisega tuppa tagasi, keeli viiulile pääle panema.

„Valmis!“ hõiskas ta, kui keeled olid kohal. Isa häälestas viiuli ja siis tuli see kõige tähtsam silmapilk —

Kodutütarde rühma juhatus ja salkade juhid.

Märt mängis, mängis oma viiuliga. Ta oli juba koolis käies paar palakest õppinud.

Märt oli nii kiindunud oma viiulisse, et ta magamagi ei tahtnud minna selleta ja pani selle ööseks nari ette pingile.

Kui ta oli kurb, võttis ta kätte viiuli ja mängis. Mängides unustas ta kõik oma mured ja elas nii oma mängule kaasa, et ei näinud midagi enese ümber. Nad olid kahekesi kaks lahutamata sõpra. Ta oli nagu salasideme seotud ühte oma viiuliga.

Ajaratas jooksis edasi endise kiirusega. Ajast, millal Märt sai valmis oma viiuli, oli möödunud kaks aastat, kuid selle aja jooksul oli palju muutunud me sangari elus. Ta isa oli surnud ja ema oli läinud teisele mehele, kes sugugi ei sallinud seda ülevat kunsti — muusikat. Võõrasisa, kes oli ebanusikaalne, muutis Märdi elu põrguks. Ja noormees ei suutnud lahkuda oma viiulist. Ta käis sageli mänguriistaga oma isa haual ja tuli säält mõnikord keskööl.

Ühel talvisel õhtul, kui väljas möllas maru, istus Märt toas küdeva ahju ees ja oli melanhoolne. Ta tahtis täna, üle hulga aja, jälle kord mängida viiulit, nagu ta oli teinud kahe aasta eest. Mingi sisemine hääl kuulutas talle sellest aga õnnetust. Siiski võttis ta viiuli. Ta mängis parajasti oma isa

mälestuseks viisi, mida see kõige enam oli armastanud, kui kasuisa sisse tormas. Ta higine nägu oli ähvardavalt krimpsus. Punavad vurrud kõveras ja verised silmad pilkumas, nii seisis ta Märdi ees.

„Kas paned selle riistapuu käest, või...“ kähises ta siis. Märt tõmbas veel paar korda poognaga üle keelte. Ent see oli kasuisale juba liig. Nagu metsaline kahmas ta Märdilt viiuli ja viskas selle — küdevasse ahju. Märt karjatas ja sööstus sellele järele, kuid juba olid näljased leegid haaranud viiuli oma embusse. Nüüd põles see kallis ese, mida ta nii kaua oli igatsenud ja teinud, nüüd põles...

Pisarad valgusid Märdile silmisse, ta oli hullumas... Korraga nägi ta ahjus oma viiulit päris tervena ja samasugusena nagu enne, ainult punasem oli. Siis hakkas see tumenema, tumenema ja viimaks oli see täiesti must.

Karjatades kahmas Märt sellest kinni, kuid see kukkus kokku ja järele jäi vaid tuhk.

„Kadunud“, ohkas ta ja langes nõrkenukt põrandale.

Kohkunud ja korraga nagu hellunud kasuisa tõstis poisi üles, kelle kõrge laup ja kahvatu nägu kõnelesid geniaalsusest ja kelle terashallid, siirad silmad vaatasisid talle etteheitvalt otsa...

Esko Talvik

TOORA.

Hingede aja hall ilm pilutas pisikesse kööki vaadates oma nutuseid silmi.

Sääl leidis aset tavalisest veidi erinev etendus.

Ebasalu, valge pää ja ümmarguse näoga noor tüdruk tõusis järsku taburetilt, pühkis süles olnud käterätikuga trotslikult põskedelt pisarad ja vaatas silmadega, mille värv oli kontrastne juustega, väikeses ruumis sõjakalt ringi. Ta märkas köögilaual mitmesuguste purkide, pudelite ja vaagnate rühma, astus laua ette, viskas käterätiku üle öla, pani käed puusa, asetas jalad teineteisest veidi eemale.

„Mu daamid ja härrad,“ ütles tüdruk erilise naeratusega, mis ühendas lõbususe, ironia ja tusa, „mu nimi on Toora. Olen sündinud anno 1916. Ema pole pärandanud mulle mingeid vaimuandeid päale lobisemisoskuse ja uudishimu. Selle üle olen pigem õnnelik kui kurb, sest mul puudub kohustus kellekski saada, nagu seda peaksid tundma andekad inimesed. Sellepärast ei jää mul muud üle, kui vaid jälgida, kuidas minutaoline maailmast läbi pääseb.

Peab mainima, et siiani mul on vedanud hästi. Lõpetasin kooli, aga ma ei oska protsente arvata. Harjutasin kiirkirja, oskan kirjutada vaid sõna „armas“. Õppisin meeleteadlikult raamatupidamist, aga ajan tänapäevani segi trati ja rimessi.

Aga et elu on nõudlikum ja karmim kooliõpetajaist, sellest hakkab juba aru saama.

Kuna ma pole kapitalist, siis tuleb mul ise söögipoolist hankida. Pärisköökiline küsimus, peab ütleva.

Püüdsin leida teenistust. Kirjutasin oma bloki tühjaks ajalehe kuulutus-tele vastlates. Mõnikord kutsuti mind kontorisse proovima masinakirjutust või muid teadmisi — alati kukkusin läbi. Viimaks, kui raha ja paber olid otsas, leidsin vana Sakaariase kuulu-

tuse ja tulid end temale köögitudrukuks pakkuma.

„Keeta oskate?“ — küsis proua Sakaarias.

„Jah, aga üsna vähe,“ vastasin valetades, sest tegelikult ma ei teadnud, kuidas kohvigi valmistada.

Ennää imet, pensionär Sakaarias võttis mu oma teenistusse!“

Kõneleja vaikus. Käis oma pehmete sammudega paar korda köögis edasi-tagasi ja rääkis mitte enam hoogsalt nagu publikule, vaid mõttlikult nagu iseenesele:

„Kõnelemismaania, see on siiski päris hää omadus. See annab isegi traagilisemal juhtumel mingi lõbusa varjundi.

Praegu näib mulle, et see kaks nädalat siin proua Sakaariase köögis on olnud üksainus lõbus episood, ehkki peale episoodi elades valutab süda ja põletiseplekkides käed rohkem kui üks kord. Pärisköök on praegu tagasi mõelda, kuidas pärast kaubategemist jooksin kokaraamatut hankima, kuidas lugesin seda terve öö ja kuis hommikuks mu ajus oli rassolje piprast, vaniljest, vahukoorest, küpsetuspulbrist...

Hommikul keetsin kohvi. See sai väga mõru!

Siis hakkasin lõunat valmistama. Tahtsin küpsetada kartulikooki, mille retsepti olin leidnud kokaraamatust, ja keeta riisisuppi. Muidugi pole mul toitide omavahelisest sobivusest aimugi, sest ise on mul õnnestunud nii tusedaks muutuda ainult teed, leiba ja kunstvõid süües.

Läksin lähimasse vürtsipoodi ja võtsin ridiküllist lehe, kuhu olin märkinud vajaminevad ained.

„Palun 300 gr kartuleid, 100 gr jahu, 80 gr mandleid, söögivõid, 100 gr suhkrut, 1/2 supilusika täit küpsetuspulbrit...“

„Kas provva ei saaks igat asja rohkem võtta, nii vähest on halb mõõta,“

katkestas mind lombakas poemes ja vaatas kahtlustavalt hallide pilusilmadega. „Päälegi müüme kartuleid mõõduga, mitte kaaluga.“

Selline kimbatust tuli ettenähtamatult.

„Ehk te siiski saaksite nii lubada, nagu palusin,“ rääkisin hädiselt. „Mul pole kodus kaalu!“

Poodnik nähtavasti ei mõistnud mind, sest ta hakkas äärmiselt tusase ilmega mu soovi täitma. Olin päris õnnelik, kui lõpuks võisin lahkuda ja mu korv sisaldas kõik vajaliku.

Panin ahju küdema. Siis koorisin kartuleid. Ehkki mul koogi retsept oli peaaegu pääs, lugesin seda iga uue toimingu puhul taas.

Nii valmistasin tainast. See oli keerukas ja pikk protseduur ning venis sedavõrd, et puud ikka ja jälle ahjust põlesid, ja et see ei jahtuks, olin sunnitud uusi lisama.

Kui lõpuks taina vormi valasin, hakkasin kahtlema, kas kartuleid polnud vähe. 300 gr — seisis retseptis (mida meeleheitliku täpsusega olin püüdnud jäljendada), kuid minul oli 300 gr miinus koored. Südamerahu oli kohe läinud.

Aga muretsemiseks polnud aega. Tahtsin ju veel keeta riisisuppi. Läksin riisi ostma. Vastasolevasse poodi ei julgenud enam minna, vaid otsisin üles järgmise.

„Palun kilo riisi!“ ütlesin, ise uhke, et võin nimetada nii soliitse mõõdu. Kuna müüjanna, keskealine lahke ilmega naine, mulle kaalus, küsisin:

„Ei tea, kuidas riisisuppi tuleks keeta? Mul on selline häda, et pole varemalt toitu valmistanud ja kuna nüüd olen sunnit seda tegema, siis algul ei oska.“

„Siis olete küll hästi ära elada saanud,“ imestus naine. „Noh, supi keetmine on lihtne: esmalt hautate riisi veega pehmeks ja siis lisate piima.“

„Tõepoolest lihtne!“ rõõmustelin. „Täna! Hääd päeva!“

Kööki jõudnud, võttis mind vastu tugev kõrbelõhn. Jooksin ahju juurde. Mu vaevaga valmistatud kook oli päris must... Hakkasin suppi keetma. Ka see läks üle kändude ja kivide. Kui

riis oli pehme, valasin sellele päale külma piima ja tõstsin siis vaagnasse. Alles hiljem tulin mõttele, et ka piim tuleb keema ajada. Tegin seda. Ja kui kõige lõpuks ka veel meelde tuli soola lisada, siis muutus keedise maitse võrdlemisi normaalseks.

Ainult kook, mille enneaegu kõrbe- mise pärast ahjust võtsin, jäigi seest nätskeks.

Lõunat süües naeratas proua Sakaarias. Naeratas, nagu naeratavad vahest emad, kui poeg neile näha toob oma esimese konarlise joonistuskatse.“

Monoloog katkes taas. Tüdruk naeris.

„Vaene daam! Kaks nädalat pole ta õige maitsega toitu hamba alla saanud! Ikka on miski olnud liig soolane, liig mage, kõrbenud, nätske, paks, piprast mõru. Ja paranemist ei näe veel teps tulevat! Mis ime siis, kui inimene sellest lõpuks tüdineb.“

Toora tõsines järsku. Ilme muutus eriti mõtlikuks.

„Nii siis jälle üks näide rohkem, et ma millekski ei sobi. Ärgu süüdistatagu mind hooletuses või laiskuses. Kaks nädalat lugesin vaid köögikunsti puutuvat kirjandust. (Kokaraamatutel on üks üldine suur puudus: n a t u k e soola, m a i t s e j ä r g i s u h k r u t . . .)

Aga siiani pole ma märganud ainultki nähet, mis oleks ebavajalik, otstarbetu. Sellepärast oma noores tarkuses oman külmalt häbematust, et paljusid solvavalt julgen öelda: kes leiab midagi, mille otstarvet ta ei oska seletada, see on rumal. Mida vähem on asjade hulk, mille vajalikkusest inimene aru ei saa, seda targem ta on.“

Mõttekurd Toora laubal sirgus, nagu omandas jälle lõbusa ilme, nagu see on omane paljudele lihtsameelsetele inimestele.

Ta hakkas kiiresti köögis askeldama. Korjas kokku kõik oma rõivad ja pildus kohvrisse. Pühkis riulid tolmust ja asetas laual olevad purgid ja vaagnad neile tagasi.

Siis rõivastus. Vaatas veel korraks köögis ringi. Mõtles, kas minna proua Sakaariasele „hääd õhtut“ ülema.

Otsustas eitavalt. Pole vaja, palga ta oli saanud ju juba kätte.

Väljus.

Hingede aja salapärane udu mähkis linna. Oli juba üsna pime. Värviredena helkisid märjal asfaldil omnibuste rohelised ja panased tuled. Läbi udu paistsid laternad äraõitsenud võilillekarikatena.

Toorna tippis lühikeste kiirete sammukestega.

„Näis, mis edasi saab!“ mõttes ta sosistades, kuna tal oli harjumus mõtteid kõnes välja valada.

Ent selles sosinas polnud hirmu ega muret, selles oli vaid lõbus uudishimu salapärase maailma vastu, kus jätkas oma ülesande otsingut.

Hirve Varik.

Nooremate looming:

M Ä L E S T U S I I T A A L I A S T.

1928. aasta märtsikuus sõitsin Itaaliasse ema, õe ja preili Miiliga, keda ema oli selleks kaasa võtnud, et meiega oleks kergem hakkama saada. Isa soovitas õele ja mulle aadressid kaela siduda, sest õde oli vaevalt neljakaastane ja mina kune, ja kui ära kaoksime, siis oleks meid emale kergem kätte toimetada.

Reisu põhjuseks oli, et isa tahtis meid näha. Tal endal ei olnud võimalik koju sõta.

See oli öösel, kui asusime Elvas rongile. Meil oli kaasas suur moonatagavara, muuseas ka s rukkileiba ja üks seasink; Itaalias hapuleiba ei ole. Sõitsime 4 ööd-päeva, kusjuures tuli sagedasti ümber istuda vahest keskööl.

Nägime palju ilusaid maakohti, nägime kõrgeid mägesid, mille tipud olid kaetud igilumega; orgudes voolasid jõed, mäejalal ja nõlvadel olid väikesed valged majad piiratud aedadega. Kihutasime läbi tunnelitest. Tunnelites olid kahed roopad maas. Rongi akende alla oli kirjutatud, et kui rong tunnelis sõidab, on aknast väljavaatamine keelatud, ja üldse peavad aknad siis olema suletud, sest rongi ja tunneli vahel on väga väike ruum ja võib kergesti näit. väljasirutatud käe murda.

Kui Genuasse jõudsim, olime reistust väsinud ning läksime kohe isa saadetud aadressi järele jaama ligi-

dale hotelli. Hotellis olime ainult ööpäeva, sest meid kui välismaalasi „nõõriti“ väga häbematuult ja võeti 24 tunni eest 60 krooni. Võtsime korteri südalinnast välja mäenõlvale, kuhu viisid trepid, mis jalad esialgu ära väsitasid.

Korteri-proua pesi igal hommikul pesu ja riputas selle aknast välja, mis näis meile esiteks imelik. Pesu kuivatati ka küt astel tänavatel, nimelt plokkidega käisid ühest majast teise nõõrid, kus pesu kuivas, ja inimesed käisid tänavatel, pesu rippus pään kohal. Sain oli aga nii häa vesi, et kaotas mu valgel sammuspooi. Kauplustes ja mujal, kus saks keelega toime ei tulnud, rääkisime sõrmede abil.

See preili, kes meiega ühes oli, palus õde minna poest sigarette tooma. Õde aga oli küsinud paberosse ja saanud sigarettide asemel koti täis saiu, millel olid se s suured õhuaugud.

Itaallaste harilikuks toiduks oli tomatisupp makaronidega; supis ujusid veel mingisugused pikergused rohelsed lehed. Apelsinid olid odavad ja neid sõime tublisti.

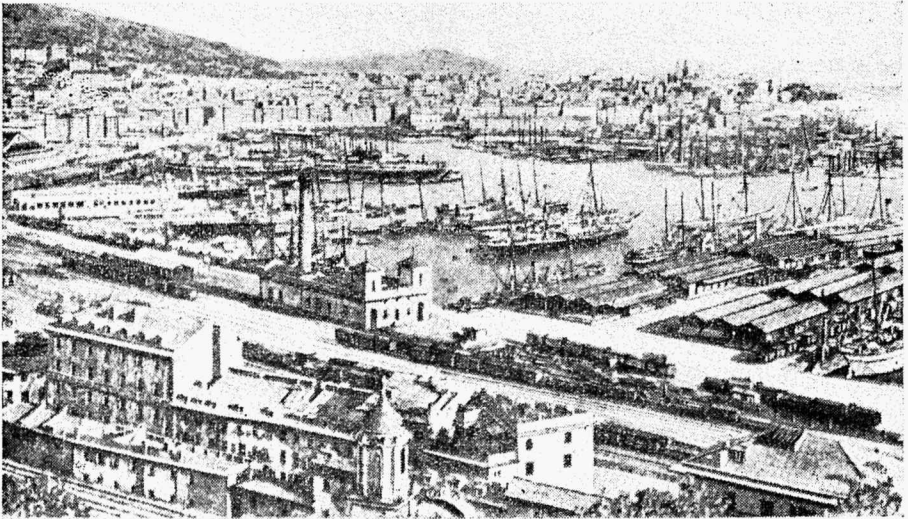
Ootasime isa mitu päeva, sest laev ei olnud veel pärale jõudnud. Ühel päeval aga kõlises kell ja kui üks avati, astus isa ühe võõra mehe saatel sisse. Ta oli otsinud meid hotelist ja säält juhatatud teda meie korterisse. Olin esimene, kes jooksis isale vastu.

Käisime isaga mitu korda laeval. See oli Norra laev „Anjer“. Sadamas tõsteti kraanadega mandlikotte. Palju mandleid oli tänaval, mina tahtsin neid üles korjata, aga ema ei lubanud. Laev oli kaldast eemal ja seepärast pidime lootsikuga laeva juurde sõudma. Sõudsimme hiiglasuurte reisi-
jate-laevade pära alt läbi.

Olime just vihma ajal Itaalias ja see-

gugi et isa soovitas meid nii kaua seal olla, kuni ta New Yorgis käib ja säält tagasi tuleb. Ema kartis, et elu läheb väga kalliks, ja suve kuumus oli lähenemas.

Enne sõitu ostsime veel mõned mälestusesemed, preili Miili ostis mitu salli, mida ta hiljem vagunis jagas meilegi. Ema ostis ainult ühe, aga ta ostis veel kleidiriideid, mida ta sää-
l

Genua.

pärast ei saanud tutvuneda linna tähtsamate kohtadega.

Isa pidi edasi sõitma Livornosse ja meie läksime temaga kaasa. Siis oli meri vaikne ega olnud karta merehaigust.

Livornos jätsime isa jumalaga ja sõitsime rongiga tagasi Genuasse. Nüüd aga jõudsimme endise tuttava Põhja jaama asemel Lõuna jaama. Pidime siis juhatust küsima, enne kui saime oma linnaossa.

Elasime veel natuke aega oma korteris ja siis sõitsime tulema, ol-

kokku traageldas. Käisime Soome-Eesti konsuli juures sõidulube oien-
damas, sää-
l keegi lahke härra andis õele ja mulle kompvekke.

Kahjuks oli õõ, kui me kuulsast ja ilusast Veneetsiast läbi sõitsime.

Meil tuli mõnes jaamas edasiviivat rongi oodata. Kui õde ja mina uniseks jäime, ei küsinud me harjumusest: kus on kodu, vaid kus on rong.

Kui jõudsimme Elvasse, sõitsime voo-
rimehega koju. Kaua helises mul konduktori hüüd „Milaano“ ikka veel kõrvus.

M. Nõu.

T A L V E L.

*On kilin-kölin väljas,
On lumi siretavo
Ja lumehelbed kerged
Kui pärlid klaasised.
Ka raagus puude oksad*

• *Kui klaasist kurinad,
Need helisevad hinges —
Kuid siiski väljas nad!
On kilin, kölin väljas
Ja lumi helendav . . .*

MULJEID MEIE KOOLIDE KODUTÜTÄRDE MARDIKOONDISEST.

Mardikoondus! Oo, seda ootasime põnevusega. Viimaks saabuski see kauaoodatud mardiohtu. Astusin koolimajja. Koridoris laua juures kirjutasime meie, kodutütred, oma nimed lehele, et jäädvustada nende kodutütarde nimed, kes võtsid osa pidulikust mardikoondusest. Pr. Simrel, meie kodutütarde rühmavanemal, oli palju askeldusi, sest olid ju kõik korraldused tema juhatusel. Oh neid väikesi mardisante, mis siin ja sää!

Vahepeäl olid perenaised laua katnud, istuti lauda. Kui keegi on kunagi kirjut rida näinud, siis kirjumat vist mitte, kui need maskikostüümes kodutütred laua juures.

Lauast tulnud, algas hoogne „kaerajaani“ tants. Nüüd otsustas hr. Ahas ühes kunstiringi esinase õpil. Eha Tubin'aga, kellele esimene auhind anda. Esimeseks ja ühtlasi viimaseks auhinnaks osutus ootamatult hr. Ahas'elt pakike maiustusi. „Kes

Mardikoondusest osavõtjad.

õõmsate nägudega igale tulijale vastu särasid... Ajanäitaja osut nihkus ikka lähemale 5-le ja meie pidulik mardikoondus algas. Õpetajad hr. direktoriga eesotsas ja palju külalisi oli saabunud. Väga paljud kodutütred olid ehtinud endid kirevaisse kostüümesse ja paistsid väga huvitavatenä ja omapärastena. Siin võis näha eesti neitut ja noormeest „kurameerivat“, sää! jalutas uhke daam õrnas, rohelises rokokoo-kleidis. Kilkeid ja vallatlevat naeru kuuldis säält, kus mustlasneiu lodusasti tulevikku ette kuulutas. Saal oli suminat täis,

saab küll esimese auhinna?“ küsiti siit ja säält. Ärevus oli suur. Lauldi jälle ja tantsiti. Hr. Ahas kui naljamees jalutas mööda pinkide ridu, kus istusid maskeeritud kodutütred, ja igaühele sõnas midagi vastavalt kuidas keegi end oli ehtinud. Harilikes koolikleitides istujaile sõnas ta õige lühidalt: „Kodune.“ Jälle naeruturtsakuid ja mustlasneiu libedat rääkimist. Siis tegi hr. Ahas teatavaks auhinnasaaja, kelleks osutus keskkooli I kl. õpilane Karin Vända. Järgnes tormine käteplagin. Õpilane Karin Vända kujutas väikest tähetüdrukut, olles

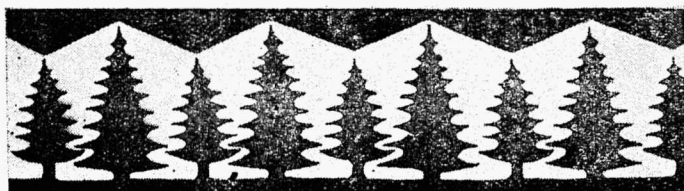
ülени mustas kleidis säravate tähtedega kaunistatud. Selline kostüüm oli väga kooskõlas sumeda sügise ja tähistaevaga. Auhinna määramisel võeti arvesse, kas kodutütar on oma kostüümi ka ise valmistanud. Auhinnasaaja rõõm oli piiritu. Teised tormasid talle õnne soovima.

Et vaatajail igavaks ei läheks, kandis rühm kodutütred ette rahvatantsu, mis sai kiiduavalduste osaliseks. Sellejärele algas nn. seltskondlik osa. Tantsiti klaveri saatel ja mängiti ringmänge. Veel võis näha kirjusid kos-

tüüme ja kuulda vallatlevat kilkamist. Kõikide üllatuseks ilmus enne lõppu saali karvane olevus. Arvatavasti oli see karu. Nagu kõik karud, nii ka meie karu saatis korda mitmeid tempe ja nalju, mis aga kahjuks osa koosviibijatele nägematuks jäi. Lõpuks pildistati kõiki koosviibijaid.

Olles küllalt lõbutsenud, lõppes kodutütarde pidulik mardikoondus. Loodetavasti kõik kodutütred ja külalised viisid sellelt pidulikult koosviibimiselt parimad ja ilusaimad mälestused.

S. Kurvits

FANTASIALEND.

*Taas mu poole pöördus veresund
ja mu selgroog oli kui pärleelõngast kee,
kui too võimas fantaasialend
mu hinge sosistas sõna: loo!*

*Siis pikas rivois nad tulid,
nood mõtete tormavad helid.
Ei häirind mind maine väiklusrõhk,
mis sihitud otse mu südame.*

*Jälle ma tõusin tallatud mudast
ja pühkisin puhtaks end inimhäädast,
ning fantaasialennu tiibade vuhinast
kurdiks jäin hetkeks tollest kohinast.*

*Läbi kosmose lennates värises õhk
ja mu mõtted said mu loovaks hingeks,
ning mu silmaring hoopis erimaailmaks...*

V. R

Minevikus vana mõtted, tulevikus noore teod.

M. J. Eisen.

„Iloli“ Nr. 1/2 1936.

Õpilaskonna XX aastapäeva erinumbrina suudab ilmuu täita kohustuslikke ülesandeid innukusega, mis on oodatud ja rahuldab.

Oli ju selle numbrü eesmärgiks anda üleaatlik teadmiste ja andmete kogumik 1916. aastal, sõja- ja revolutsioonipäevilt algmeid saanud ja käesolevani aktiivselt töötades, võib julgelt öelda, täisikka jõudnud õpilaskonna isetegevusest.

Esimese artiklina on õpilaskonna-vanemalt K. Ainomäelt lühikese üleaatlikkusega algpäevist „Mõningaid ridu õpilaskonnale tema 20-daks aastapäevaks“ — milles peitub julge hoogsus: ... „need 20 isetegevus-aastat on täis elutuld,“ ja kutse ... õilsale isetegevustööle.

Kuna on mäletada lugupeetavate pedagoogide, direktor V. Tubina, inspektor V. Ehrlise ja õpetaja E. A. Mossi töörikaste aastate tähispäevi umbkaudselt ühtuvaina õpilaskonna aastapäevaga, siis on käesolev number saanud siit üldisele sisule vastavaid lehekülgi.

Kahtlemata huvitavamaid lehekülgi annavad kaastöödena vilistlastelt A. Peetsilt ja A. Kivilt saadud artiklid: „Hoidke kõrgel koolinoorte isetegevuse lippu!“ ja „Meid saab kord palju!“ Mõlemas on isiklikke mälestusi „senistest aegadest,“ sooje õnnitlusi ja soove samas sihis ja samas pulbitsevas noorusenergiäs jätkamiseks.

Rakvere hilissügisesti tervitusi läheta sinna siirdunud armastatuim õpetaja hr. H. Jänes.

Kerge, vallalet, nii lühidalt õppuri igapäeva-elu käsitlev on Filo „Klassitöö“.

Heliseva Aili — „Ja südames olgu“ ... on suurepärane! Julgelt vahelduva meeleoluga suudab kaasa kiskuda, vastu via vahelt ridade vallanduvale kevadehüüele.

A. Luige „Tartu Kommertsgümnaasiumi ja kaubanduskooli õpilaskonna isetegevus 1916—1936.“ on kuiv, ametlik, kuid kindlasti üleaatlik ja milgi juhul mitte puududa tohtiv.

A. Metsmaa „Iloli“ tegevtoimetajana teeb kokkuvõtte ajakirja senisest tegevusest, „sünnist“, arengust ja taotlusist „Iloli“ osa õpilaskonna isetegevuses. Julgeil, uudseil sõnul on põhjendatud „Iloli“ osa isetegevustöö tugevdajana ja tiivustajana: ... see on liitnud isetegevuslasi nagu kive tsemendi abil betooniks, mis kannab raskusi, kuid ei paendu, pigimini murdub.

V. R. „Pime“ ... on raskepärane. Tundub kui ahastus ja sünge neede. Tundub kui nuk-

ker, irooniline sosin vastamatuis küsimusis. On küpse, jõuline, meisterlik ja uudseil omapärane.

—k „Hääli linnuriigist“ võib pakkuda loodust-armastavale lugejale terava, avasilmise vaataja tähelepanekuina palju huvitavat.

L. Lauri „Mälestusi isetegevuse päevilt“ ei anna uut. Vaadeldes praeguse õpilaskonna arengut on ta austus ja tänu suunatud neile, kelle kangelaslikust surmast kõneleb mälestustahvel meie koolide saali seinäl.

Vil. K. Lippingu „Mälestusse jäid“ ... on igatsuste, mälestuste loodu ja hingelise soojusega edasiantu. Stiil rütmiline, voolav, pehme ja melanhooliat kuduv. Öhkub hilissuvepäeva — vaigulõhna ja meretuultega.

Ullatavalt puhta kõlavusega, helge, meeleoluline on samast sulest „Näen õhturahu murdumise algust“ ...

Salapäraselt tundmatuks jäänu „Olgem elurõõmsad!“ tundub hetkelise meeleolu sähvatusena ulja optimistlikkusega, terve, elujaatava hüüatusena. Lõkkele lööva isegi leegi heledusega ja kirka naeruga raskusile on selleks kingitud halleks sügis-päeviks südamesse kui kuldne päikesetera.

A. Strindberg'i „Jubal minata“ on A. Keesi tõlkena õnnestunud.

S. — „Tuli alla!“ täidab tühjana püsinud koha. Tüsedate väljendustega on toodud toredalt ja julgelt naturalistlikkude joontega katke. Kompositsioonilise puudusena ei saa aga mainimata jätta keskpunkti puudumist, mille ümber tegevustik koonduks. Kogu sündmustik seetõttu on kuidagi laiali valguv. Antsovi „Muljeid kodutütarde suvelaagrist Reius“ on kaasatõgijaille ja kodutütreile huvipakkuv.

Koolieli nurk on käesolevas numbris eriti täielik. On antud üleavaade õpilaskonna üritusist, tegevuskavades ja sündmusist; tundub, pisut üleliigse hoolikusega, kuna teatavasti tegevusaasta lõpul esitatakse nende aruanded nii-kui-nii. Klišeede laitmatuse tõttu on esitatud pildid õnnestunud, selged, puhtad.

Käesolevas numbrist lühidalt üht-teist puudutades ei saa mööduda seni pea igas numbris leiduvaist ja siin puuduvaist artikleist — kirjandus-arvustusist. Keele- ja malenurk puuduvad.

Arvestades aga „Iloli“ nr. 1/2 ülesannet aastapäeva numbrina, jäävad mainitud puudused vähetähtsaks.

V. Aab.

Kirjandus:

A. Mälk „Õitsev meri“.

Romaan. „Noor-Eesti“ kirjastus, 1935.

Terava, avasilmise vaatejana, innuka süveneana, avastajana — sügava inimesetundjana, välise „tuha alt elavate süte“ otsijana, reialelu, praktilise töö, kainuse unistavusega, mõttelise ja hingelise elemendi ühendajana on A. Mälk tuntud ja hinnatud oma seniilmunud arvukate teoste kaudu. Neist 1935. aastal ilmunud „Õitsev meri“ on kunstiküpsem, jõulisim, Eesti tusedaima põhi-elemendi, rannarahva igapäevaelu käsitlusena.

Vähetuntud, omapärane, uudne on meisterlikkusega loodud tüüpide, loomulikkude, „laiast laastust lõõdud“ — kellede man elu hõngusena on kui higi ja pulbitseva vere lõhna — esiletoomine neid ümbritsevast miljööst.

Siiralt lihtne on nende sisemaailm ja saatus, kes kasvavad siin tuulte ja lainete ääremail; suutmata vajuda ramp-raskesse ja pulhatsse unne ilma merekohinata kõrvus, — merekohinata, mis kandub tuulte paisatuna hellitama ja äiutama unustusse muresid — kes suutmata eluga, mis on kaugel merest, kohanedu, pöörduvad murtud ja igatsevail hingil taas „Läänemere õõtsuvat pinda ja laurite vahel kalda veeres süvamere igavesest rahutusest kerkivaid vaikse-ilmu laineid“ kuulama, teenima.

„Põletavad nad sillad“ siis enese ja kõige vahel mis tundunud sääl kuskil kaugel kunagi ehk ilusanagi, köitvanagi. Suudavad nad seda veel siiska, kui otsekuil sõrmede vahelt on libisenud ja lukku on langenud esimesed naiivsed rõõmud, kogu rühti ja mõttemaailma on juba vananeva inimese karmust, ükskõiksust ja irooniast küpsusena valgunud, sest hinges on ärganud taas, aastaks uinunud kutse; vere kutse: Randa! Merele!

Teose päätegelane Turja Hannes, võrsudes kehvast perekonnast, elab noore randlasena rasket kaluri- ja meremeheelu. Sisemaal tutvudes noore asunikutütrega seob ta sellega oma elu — õnnetuks kannatusaastate ahelaks, mille aga purustab, sest „kes merega kokku on kasvanud, seda ei suuda siduda hääd söödamaad.“

Kõik randlase iseloomujooned kajastuvad selle teose tegelasis: meelekindlus, rahu ja iseseisvus. Toreda elumoto omavad hinges nood ranged, kuid südamlilikud mehed-naised: tugevad ei kerja kaastundmust ega abi; tugevad, püstipäised, ei paendu — pigem murduvad! Nende lihtsais, kuid armastatud hüttides on Jumala hingeõhk, mis valitseb selle suure, kalureile õitseva mere üle.

V. Aab.

Kooli elu:

Humanitaarringi referaatõhtu.

3. dets. m. a. korraldas humanitaarringi kirjandussektiooni referaatõhtu. Refereeris stud. phil. Melanie Kees teemal „Linnulennulisi märkmeid Rootsis.“ Referent andis asjaliku ja huvitava ülevaate rootsi rahva, kirjanduse, kunsti ja linnade üle. Referent luges rootsi keelega tutvumiseks kuulajatele kaks laulu ette ja kuulajad võisid üksmeelselt tunnistada, et rootsi keel on kaunikhälaline. Osavõtjaid mainitud referaatõhtust oli üle kolmekümne õpilase.

Slaavi õhtu.

Humanitaarringi kirjandussektiooni korraldusel peeti laupäeval 5. dets. m. a. kell 17 slaavi õhtu. Huviosaliste osavõtt mainitud õhtust kujunes väga rohkearvuliseks.

Õhtu avas õpil. A. Metsmaa.

Venekeelse deklamatsiooniga esines õpil. E. Perman.

Järgnevalt kõneles õpet. pr. E. Audova teemal

„Endisest Venemaast.“ Kõneleja andis oma kõnes ülevaate ennerevolutsioonigaegselt Venemaast.

Temperamentse vene tantsuga esinesid II ksk. kl. õpilased L. Ehrglis ja L. Paabo.

Nüüdisaegselt Venemaast kõneles hr. P. Viha-lem, andes tõetruis ja elavais värves huvipakkuvat ja hästimõistetavat ülevaate vene talupoegade ja haritlaste praegusaegselt seisundist.

Deklameeris õpil. V. Bordonossov (III kb. kl) Puškini luuletusi.

Klaverisoolooga esines õpil. A. Antsov (V ksk. kl).

Lõppsõna ütles õpil. E. Perman.

Ettekandelisele osale järgnes seltskondlik osa.

A. M.

Rahvuskultuuriline ring

korraldas 1. detsembril kooli ruumes kell 12 1. detsembril aktuse, millest võtsid osa õpilased ja õpetajad. Aktuse pääsihiks oli tutvustada meie õpilasi hädaõhtudega, mis oleksid võinud kujuneda saatuslikuks meie Vabariigi olemasolule.

Aktuse avasõna ütles ringi juhataja Herta Viller,

millele järgnes vaimulik kõne õpet. H. Viksilt. Segakoor kandis ette laulu „Langenuile.“ Sellele järgnes deklamatsioon.

Kõne 1. detsembri sünnimustist pidas ltn. Tannia.

Aktus lõppes hümniga.

15. detsembril korraldas **Rahvuskultuuriline ring** aktuse Soome Vabariigi presidendil P. E. Svinhufvudi 70-aasta sünnipäeva puhul. Kõnega esines õpet. prl. M. Teder. Kanti ette soome luuletusi ja muusikaringi koorilt ning orkestrilt soome helitöid.

Aktusest osavõtjad laulsid ühiselt „Väinola lapsed.“ Lõppsõna ütles koolijuhataja, mille järele lauldi ühiselt hümini.

Rahvuskultuurilise ringi suurimaks teeneks ja pääsihiks mõeldud semestril on olnud hõimutunde kasvatamine ja süvendamine õpilasis. Selleks on ring korraldanud hõimuaktuse ja on omal kulul alustanud kirjavahetuse soome õpilastega. Selle ürituse vastu on meie õpilased kui ka soome noored suurt huvi ja poolehoidu üles näidanud.

Oma kirjavahetuse kaudu oleme saanud selgema pildi hõimunoorte tegevusest ja võime seepärast tulevikus üksteist paremini mõista. **H. Viller.**

Spordiringist.

Spordiringi korraldusel algasid oktoobrikuu lõpul klassidevahelised poeglaste käsipallivõistlused kooli meistri nimele.

Senini on IV gümn. kaotuspunktita nii korvkui ka võrkpallis, võites korvpallis III keskkooli 17:10 ja V gümn. 20:10, võrkpallis V keskkooli 2:0 ja III keskkooli 2:0 (15:0 ja 15:1). Turniiriga loodetakse lõpule jõuda jaanuari lõpul. Võitjale on määratud spordiringi poolt auhinnad.

Tartu gümnaasiumide käsipalli esivõistluste tsükliks mängis TKG meeskond 8. novembril võrkpallis H. Treffneri gümnaasiumiga, kellele kaotas 2:0.

Mäng oli üldiselt loid, kuna TKG meeskond ei suutnud avaldada kuigi suurt vastupanu vastase tugevate survete vastu. Meeskond esines harilikus koosseisus.

Järgmine võistlus toimus 15. novembril Vene gümnaasiumiga korvpallis. Juba algul pääseb meie meeskond juhtima ja võidab kindlalt 36:12. Vene gümn. püüdis tasuda oma seniseid kaotusi ja avaldas selleks eriti suurt vastupanu, mis jäi aga tagajärjetuks. Mängiti koosseisus: Kivivare, Mutso, Roolend, Spreng ja Jakobson.

6. detsembril kohtusid korvpallis esivõistluste sarjas TKG ja Tööstuskool. TKG meeskond paneb juba algul end maksma ja võidab suure ülekaaluga 44:10. Mäng oli vigaderohke ja ähvardas mõlemaid meeskondi terves koosseisus platsilt ära saata, mis aga õnneks ei teostunud.

„Korvikütina“ paistis eriti silma meeskonna kapten E. Kivivare. Meeskond esines harilikus koosseisus.

18. det. mängis TKG meeskond Saksa gümn. vastu võrkpallis, võitis 2:0.

Mäng osutus eriti pinevaks, kuna võistlus toimus miinus-ringis ja kaotajal oli väljalangemine ette teada. Algul pääseb juhtima meie meeskond 9:2, misjärele püüavad sakslased viigitada, kuid enne nopib TKG oma arvu täis ja võidab esimese game'i 15:8. Teine game algab samuti meie ülekaaluga, mis püsib kuni lõpuni. Game meie 15:9. Meeskond, mängides koosseisus Kivivare, Värk, Mutso, Jakobson, Spreng ja Roolend, andis seekord oma parima mängu, mida mängitud esivõistluste sarjas.

3. detsembril toimus Lina tänava võimlas sõprusmäng TKG ja Allohvitseride Kogu vahel.

Võrkpallis näitas meie meeskond suurt paremust ja võitis game'i 15:0 ja 15:10, kogu mängu 2:0. Korvpallis arenes kiire mäng, mis andis võimlale uue rekordi punktide rohkuse näol. Tugeva lõpp-spurdiga viis meie meeskond tagajärje 100:14, millega lõppes ka mäng. Võidukasse meeskonda kuulusid: Kivivare, Mutso, Roolend, Jakobson, Spreng ja Värk.

Spordiringi korraldusel algavad sel semestril sise-kergejõustiku võistlused poeglastele, millest spordiringi juhatus palub kõigil spordiharrastajail õpilasil osa võtta. Võistlus toimub kahes klassis:

A klassis üle 17 a. vanad.

B „ kuni 17 a. vanuseni.

Võistluste kavas on kõrgushüpe, kaugushüpe ja kolmikhüpe hoota ja hooga, kartulijooks ja teatejooks.

20. detsembril kohtusid esivõistluste tsükliks TKG ja Saksa gümn. korvpallis. Esimesel poolajal meie meeskonnal ebaõnnestusid päälevisked ja kaotasid poolaja 25:7. Teisel poolajal tehti meeskonnas ümberkorraldus, mille tagajärjel arenes kokkumäng tunduvalt paremaks ja tulemuseks oli edu teisel poolajal, mis ei suutnud aga eelmist kaotust tasakaalustada. Tulemuseks oli kaotus 37:24.

Meeskond mängis harilikus koosseisus.

L. Värk.

Kodutüred.

Kodutütarde juhatusse kuuluvad: rühmajuht M. Saar (V gümn.), rühmajuhi abid: A. Antsov (V keskk.), E. Tubin (IV gümn.), rühma sekretär: H. Vals (IV gümn.), rühma laekur: L. Rebane (V gümn.). Rühmavanem on õp. pr. M. Simre ja abi õp. pr. H. Mägi.

Kodut. on meie koolis 74. Oma tegevuse paremaks läbiviimiseks on jagatud 7 salgaks, tööka läbivõtmise alusel.

1. Salk „Kannike“ — salgaj. L. Rebane V gümn. salganem õp. pr. H. Mägi.

2. Salk „Vikerkaar“ — N. Allas IV gümn. salgav. õp. pr. M. Simre.

3. Salk „Leek“ — salgaj. H. Viller V gümn., salgav. õp. pr. I. Veldre.

4. „Põhjatähed“ — E. Jeeger V gümn., salgav. õp. prl. M. Teder.

5. Salk „Lilia“ — salgaj. E. Poolakene V gümn., salgav. õp. pr. L. Vihalem.

6. Salk „Ilo“ — salgaj. A. Kroon V gümn., salgav. õp. pr. E. Tohver.

7. I salka kuuluvad need, kes on lõpetanud kodutütarde õppekava.

1. Rühma koosolekuid on peetud 2.

2. Rühmajuhataste koosolekuid — 3.

3. Salgajuhataste koosolekuid peetakse igal esmaspäeval.

4. Iga salk peab iga nädal salga koosolekuid, töökava läbivõtmiseks ja mängimiseks.

5. Teisipäeviti on 4—6 käsitöötunnid.

6. Reedel 3—4 ja laupäeval 2—3 on TTG võimla-tund, reedel võrkpalli ja laupäeval rahvastepalli-tund.

7. 10. nov. peeti TKG ruumes kodut. ja noorkotkaste ühine mardi-õhtu kostümeeritult ja kodut. korraldatud teelauga. Iga kodut. salk esines ühe ettekandega ja vaheaegadel mängisid kodut. ja noorkotkad klaverit jalakeerutuseks. Uldiselt oli õhtu kaunis meeleolukas. Osav. 90.

8. Võetakse veel osa kodutütardevahelisest õpperühma tööst. Rj.

Kodutütarde TKG rühma pidulik jõulukoondus

peeti laup., 19. det. algusega kl. 6. Koon-dise esimese osa ülesandeks oli tekitada pühalikku ja ülevat meeleolu. Sellepärast oli hästi hoolitsetud nii koonduse sisulise kui ka välise külje eest. Pärast liputseremooniast ja küünalde süütamist kuulutas rühmajuh M. Saar koonduse avatuks, tõmmates laulupu vardasse. Sellele järgnes päevakohane kõne kodutr. A. Antsovilt. Koondust kaunistasid rühma laulukoori ettekanded kodutr. E. Tubina juhatusel. Ilusaks lõpuks koondise esimesele osale oli lõpp-teremoonia hümniga. Laulu lõppedes lahkus lipp, mida saatsid tervituseks lipusuunas tõstetud kodu-tütarde käed.

Pärast seda siirduti maitsekalt kaetud teelauda, kus ei puudunud ka jõuluvorstid. Siin jätkusid ettekanded. Lauluduetiga esinesid kodutütred Lind-pere ja Käis, deklamatsiooniga kodutr. Sild ja klaveril mängisid neljal käel kodut.-d. Antsov ja Vals. Teelauale järgnes tants ja humoorikad ette-kanded noorkotkastelt, kviteeritud tugeva aplausiga.

Jõulukoondusest võtsid osa päälle külaliste veel õpetajaist rühmanem pr. M. Simre, pr. I. Veld-re, hr. insp. V. Ehrglis ja noorkotkaste juht lt. Tannia.

Tujuküllane õhtu lõppes ühise sõprusringiga.

A. A.

Õiendus.

„Ilo“ 1/2 lk. 18 ilmunud ex librise alla on eksikombel trükitud E. Kera IV ksk., kuna peab olema E. Käis IV ksk.

Trükikoda
Kõitekoda

Tsinkograafia

v a l m i s t a b

mitmevärv-, võrk-, joon- ja igasugu-
seid klišeid kiiresti, odavasti ja hästi.

Tartus, Peeter Põllu 9, telefon 16-58.

Vastutav päätoimetaja : L. Vihalem. Keeleline korrektor : M. Teder. Kunstiline nõuandja : Eduard Ahas. Majandusjuht : Eduard Moss. Talituse juht : K. Väarsi. Tegevtoimetaja : August Metsmaa. Toimetus : K. Kripson (sekretär), H. Prigal (laekur), V. Aab, A. Peerandi, H. Sepp, A. Kuusma, A. Tennen, A. Salumäe. Talitus : L. Saar, E. Panksep, R. Tralla.

„Kiirtrükk“, Tartus, Peeter Põllu 9 — 1937.

Transformaator-plekki

UISKE, rootsi terasest

Kõrges hääduses rootsi elektripirne „LUMA“

„FAG“ kuullaagrite Tartu esindus ja ladu

Rauda, terast

igasugu ehitusmaterjale ja

rauakaupu

soovitab mõõdukate hindadega

Rästa & A. Laan

Tartus, Holmi tän. 7. Telef. 3-32

TÖÖ EDUKUS

OLENEB KA
MATERJALIST

JOONISTAMISEKS

TAGAVAD SELLE

**SOOME
VÄRVID**

KESKLADU
„KOOLIVARA“
TARTUS, VÕIDU 10

Soodsalt

ostate ja tellite moodsaid
hooaja rõivaid

K. Vissak'u

valmisriiete ärist

Tartus, Uueturu tän. 9
Telef. 6-59

Hind 25 snt.